

Asia: VN/19612/2023

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen pandemiavalmiussuunnitelman luonnoksesta

Kysymykset, joihin lausunnossa pyydetään ottamaan kantaa

1. Ovatko säädöspohja, toimijat ja pandemian hallinnan eri osa-alueet huomioitu suunnitelmassa riittävällä tavalla?

Suunnitelmassa käsitellään järjestöjä ja vapaaehtoisia varsin yleispiirteisesti. Kuten COVID-pandemian aikana nähtiin, vapaaehtoisilla oli tärkeä rooli hyvinkin moninaisissa tehtävissä ihmisten ohjaamisesta ja neuvonnasta asiointitukeen ja henkiseen tukeen. Vapaaehtoisilla olisi kuitenkin voinut olla laajempikin rooli, jos erilaiset viranomaismenettelyt olisivat sen sallineet. Esimerkiksi tartuntajäljitykseen olisi käytettävissä runsaasti vapaaehtoisia, mutta käytännössä mm. henkilösuojalainsäädäntö tai vaatimus tietystä koulutuksesta tai luvista muodostuu esteeksi. Tarkemmassa suunnittelussa olisikin syytä tarkastella sitä, mitä viranomaisten prosesseja tai tehtäviä olisi mahdollista tukea vapaaehtoisten voimin ja miltä osin normaaliolojen vaatimuksista voitaisiin poikkeustilanteessa joustaa ja millä ehdoin, jotta viranomaisten tueksi saadaan riittävä määrä vapaaehtoisia. Erityisesti pitkäkestoisessa poikkeustilassa tarvitaan runsas määrä auttajia, jotta kaikkien jaksaminen voidaan turvata. Sekä valtakunnallisella, että alueellisella tasolla tarvitaan sopimuksellisuutta, yhteistä varautumista sekä harjoittelua.

Suunnitelman tilannekuvaa koskevassa kohdassa tulisi myös kiinnittää huomiota yhteisen tilannekuvan jakamiseen muidenkin kuin viranomaistoimijoiden kanssa.

Huomiota tulisi lisäksi kiinnittää siihen, miten vapaaehtoisten auttajien toimintamahdollisuudet turvataan tilanteessa, jossa asetettaisiin esimerkiksi laajoja liikkumisvapauden rajoituksia. Tällöinkin vaikkapa asiointiapua tarvitaan ja sitä tarjoavat useammin muut kuin viranomaistoimijat.

2. Ovatko läpileikkaavat teemat asianmukaisia ja huomioitu riittävällä tavalla kautta suunnitelman?

-

3. Miten suunnitelmaa tulisi muuttaa, jotta se palvelisi parhaalla mahdollisella tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon varautumista ja valmiussuunnittelua alueellisella ja valtakunnallisella tasolla?

Suunnitelma on varsin yleisluontoinen ja soveltuu paremmin tukemaan sosiaali- ja terveydenhuollon pandemiavarautumista ja viranomaistahojen tietoisuutta huomioon otettavista näkökulmista kuin varsinaiseksi toiminnalliseksi valmiussuunnitelmaksi. Tämä olisi hyvä huomioida suunnitelman nimeämisessä, johdannossa ja soveltamiskäytännössä. Mahdollisesti olisi syytä laatia tarkempi ja konkreettisempi suunnitelmapohja tai esimerkiksi tarkistuslista alueellisen valmiussuunnittelun tueksi.

4. Muita muutosehdotuksia?

Kuten Suomen Punaisen Ristin Veripalvelu on erillisessä lausunnossaan nostanut esille, kohdassa 4.2.4.4 olisi syytä mainita erikseen myös Suomen Punaisen Ristin Veripalvelu.

Holopainen Eeva
Suomen Punainen Risti